

Hemşirelik Öğrencilerinin Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Examining Nursing Students' Attitudes Towards Computer Use in Health Care

Özlem ALTINBAŞ AKKAŞ^{1 A,B,C,D,G}, Ayşegül AÇIL^{2 A,B,C,D,G}, Feyza DEMİR^{3 B,C,D,E,F},
Fatma EKER^{4 B,C,D,E,F}

¹Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye

²Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye

³Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye

⁴Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, KKTC

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına ilişkin tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörlerin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı türde gerçekleştirilen araştırmaya 357 hemşirelik öğrencisi dahil edilmiştir. Veriler 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Döneminde Tanıtıcı Özellikler Formu, Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği ve Bilgisayar Destekli Bakım Planı Kullanımına İlişkin Görüş Formu aracılığıyla toplanmıştır. Nicel veriler sayı (n), ortalama (minimum-maksimum), frekans (yüzde) şeklinde sunulmuştur. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından okunduktan sonra MAXQDA yazılımı kullanılarak kodlar oluşturulmuş ve kodların betimsel analizleri (frekans) yapılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (SBBKYTÖ) toplam puanı 13.13 ± 8.98 olarak belirlenmiştir. SBBKYTÖ puan ortalaması ile bilgisayar ve mobil teknoloji kullanma düzeyi, klinikte bilgisayar kullanma, teknolojiyi yakından takip etme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin bilgisayar destekli bakım planı kullanımının avantajları incelendiğinde zaman kaybını önleme, iş yükünü azaltma, hasta ile ilgili verilere kolay erişim ve hatalarda azalma/güvenilirlik kodları, bilgisayar destekli bakım planlarının dezavantajları olarak ise bireyselleştirilmiş bakım için engel, yetersiz bilgisayar becerileri ve teknolojiye bağımlı olma kodları belirlenmiştir.

Sonuç: Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar programlarını kullanma yeteneği konusunda kendilerinden emin olduklarını ve sağlık bakımında bilgisayar kullanımına istekli olduklarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayarlara tutum, Hasta bakım planı, Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik öğrencileri, Lisans hemşirelik eğitimi.

ABSTRACT

Objective: To examine nursing students' attitudes towards computer use in health care and the factors affecting their attitudes.

Methods: 357 nursing students were included in the descriptive study. Data were collected in the Spring Term of the 2019-2020 Academic Year through the use of Personal Information Form, Pretest for Attitudes Toward Computers in Healthcare (P.A.T.C.H.) Assessment Scale and the Opinion Form Regarding the Use of Computer Supported Nursing Care Plan. Quantitative data was presented as number (n), average as (minimum-maximum), and frequency as (percent). The level of significance was determined as $p < 0.05$. After open-ended questions were read by the researchers, codes were created using MAXQDA software, and descriptive analysis of the codes (frequency) was conducted.

Sorumlu Yazar: Özlem ALTINBAŞ AKKAŞ

Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye

ozlemakkas@duzce.edu.tr

Geliş Tarihi: 13.04.2023 – Kabul Tarihi: 11.08.2023

Yazar Katkıları: A) Fikir/Kavram, B) Tasarım, C) Veri Toplama ve/veya İşleme, D) Analiz ve/veya Yorum, E) Literatür Taraması, F) Makale Yazımı, G) Eleştirel İnceleme

Results: The total score of the Pretest for Attitudes Toward Computers in Healthcare Scale was determined as 13.13 ± 8.98 . It was found that there was a statistically significant difference between the average score of Pretest for Attitudes Toward Computers in Healthcare Scale and the use of computer and mobile technology, using computers in the clinic, and closely monitoring technology. It was seen that the students answered minimizing time loss, reducing workload, easy access to patient data and a decrease in errors/more reliability as the advantages of using computer-supported care plan; and an obstacle for individualized care, inadequate computer skills and technology-dependent care plans were brought forth as the disadvantages.

Conclusion: This study reveals that nursing students are confident in their ability to use computer programs and are willing to use computer in health care.

Key words: Attitude to computers, Graduate nursing education, Nursing students, Nursing education, Patient care planning.

1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim alanlarında gerçekleşen teknolojik gelişmeler sağlık hizmetlerinin sunumunda bilgisayar kullanımı ve mobil uygulamaları zorunlu hale getirmiştir (1,2). Sağlık alanında gerçekleşen teknolojik yenilikler ve gelişmeler hemşirelerin bu yeniliklere uyum sağlamasını ve teknolojiyi etkin olarak kullanmasını gerektirmektedir (2-4). Teknolojinin kullanılması hasta güvenliği, verimlilik, zamanın etkin kullanımı ve bilgiye ulaşımı kolaylaştırarak hemşirelerin hasta bakımına daha fazla odaklanmasını sağlamanın yanı sıra (5,6), hemşirelik eğitiminde de değişikliklere neden olmuştur (4). Özellikle klinik alanda farklı zorluklarla karşılaşan hemşirelik öğrencilerinin hasta bakımında bilgiye ulaşma ve zamanı etkin kullanmaları açısından klinik eğitimde mobil uygulamaları ve teknoloji kullanımı yönünden yetkin olmaları beklenmektedir (4,7). Bu gereklilik hemşirelik öğrencilerinin lisans eğitimleri sürecince sağlık alanında bilgisayar kullanımına ilişkin yeterli bilgi, tutum ve becerinin kazanılmasının ve sağlık hizmetlerine yönelik teknoloji ile rahat çalışabilmelerinin önemini arttırmaktadır (8). Bu doğrultuda hemşirelik müfredatlarında öğrencilerin bilişim yeterliliklerinin hedeflenmesinin ve lisans mezunu hemşirelik öğrencilerinin bilgi yönetim sistemlerini etkin kullanabilmelerinin üzerinde durulmaktadır (9-11). Teknolojik imkanların bulunduğu ortamda yetişen ve teknolojiyi etkili kullanabilen dijital yerli olarak adlandırılan günümüz öğrencilerinin (12) klinik hemşirelik eğitiminde mobil uygulama kullanımının ilgi çekici ve bilgiye ulaşmak için kitaplara göre daha kolay olduğu, öğrenmenin eğlenceli bir yolu olarak tanımladığı ve öğrenilen bilginin hatırlanmasını sağladığı vurgulanmaktadır (13). Yapılan çalışmalarda hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin klinikte akıllı telefonları çoğunlukla ilaçlara yönelik bilgiye ulaşmak için kullandıkları bulunmuştur (14,15). Ülkemizde yapılan çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin %95.3'ünün akıllı telefonu olduğu ve %93.7'sinin teknolojik cihazları günde 1 saatten fazla kullandıkları, %49.0'ının ilaç uygulamaları, %42.1'inin hemşirelik bakım planları ile ilgili mobil uygulamalardan yararlandıkları saptanmıştır (4). Uysal ve ark. (2017) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %97.5'i sağlık alanında bilişim teknolojisinin önemli olduğunu ve %57.9'u hemşirelik bakım planı oluşturmak için bilgisayar ve hemşirelik bilgi sistemi kullanımının çok önemli olduğunu belirtmiştir (2).

Ülkemizde bilgiye ulaşma ve paylaşma, iletişimi sağlamada internet, akıllı telefonlar ve sosyal medyanın aktif kullanımı (16) doğrultusunda hemşirelik ve hemşirelik eğitiminde internet ve teknolojinin uygun entegrasyonu gerçekleştirilmelidir. Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar ve bilişim teknolojilerini hasta bakımına yansıtılmalarına yönelik düşünce ve tutumları büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte bilgisayar ve bilişim

yetkinliğinin belirlenmesi, bu yetkinliğe sahip mezunlar hazırlamak için uygun eğitim stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına ilişkin tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2. GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören, Hemşirelik Süreci dersini almış 2. ve 3. sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 420 öğrenci oluşturmaktadır. Müfredat kapsamında Hemşirelik Süreci dersi almayan ve klinik uygulama deneyimi bulunmayan 1. sınıf öğrencileri araştırmanın evrenine dahil edilmemiştir. Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamış olup, gönüllülük ilkesi kapsamında araştırmaya katılmayı kabul eden 357 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veriler “Tanıtıcı Özellikler Formu”, “Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Bilgisayar Destekli Bakım Planı Kullanımına İlişkin Görüş Formu” aracılığıyla toplanmıştır.

Tanıtıcı Özellikler Formu: Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf, sosyoekonomik durumuna ve literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulan öğrencilerin bilgisayar kullanımına yönelik sorular yer almaktadır (14,17-20).

Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği: 1996 yılında Kaminski tarafından geliştirilen ve 2007 yılında ikinci sürümü yayınlanan ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Kaya ve Aşti (2008) tarafından yapılmıştır. Ölçek “kesinlikle katılıyorum” dan “kesinlikle katılmıyorum” olmak üzere 5’li likert tipinde olup, toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte ters kodlama yapılan 20 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan -40 ve 40 arasındadır. Ölçekten alınan puana göre sağlık bakımında bilgisayar kullanımına ilişkin tutumlar altı grupta sınıflandırılmaktadır (21).

-40 ile -28 puan arasında (Grup 1) puan alan bireylerin bilgisayar becerileri başlangıç aşamasında kabul edilmektedir. Sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik anksiyete yaşadığı ifade edilen bu bireylere bilgisayar eğitim programları ile destek sağlanması önerilmektedir.

-27 ile -15 puan arası (Grup 2) bilgisayar kullanımı konusunda huzursuzluk yaşayan bu bireylerin sağlık bakımında bilgisayarlar kullanımı ve yararlılığı konusunda endişeleri bulunmaktadır.

-16 ile -4 puan arası (Grup 3) bilgisayar kullanımında orta derece rahattırlar. Temel bilgisayar bilgi ve becerilerine kazanmış olan bu grubun sağlık bakımında bilgisayar teknolojisi uygulamasına ilişkin sınırlı düzeyde farkındalıkları bulunmaktadır.

-3 ile 12 puan arası (Grup 4) puan alan bireyler sağlık bakımında bilgisayar kullanımının yararlılığı konusunda farkındalık göstermektedir. Bu bireyler sağlık bakımında bilgisayar becerileri konusunda gerçekçi bir görüş benimsemekle birlikte bilgisayar kullanırken de rahat hissetmektedir.

13 ile 26 puan arası (Grup 5) puan alan bireyler çeşitli bilgisayar programlarını kullanma becerilerine yönelik kendilerinden emin bir tavır sergilemektedir. Sağlık bakımında bilgisayar kullanımında istekli bir tutum sergileyen bu bireyler toplumsal gelişimde bilgisayarların yararlı olduğuna inanmaktadır.

27 ile 40 puan arası (Grup 6) puan alan bireyler bilgi teknolojisinin değerli olduğuna inanmaktadır. Sağlık bakımında bilgisayar kullanımı konusunda idealist ve pozitif bakış açısı benimseyen bu bireyler hemşirelik bakımında işlerliği ve yaratıcılığı arttırmak için bilgisayar kullanmayı öğrenebilme konusunda kendilerinden çok emindirler.

Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenirlik çalışmasında Cronbach Alfa değeri 0.92 olarak bulunmuştur (21). Bu çalışmada Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.91 olarak hesaplanmıştır.

Bilgisayar Destekli Bakım Planı Kullanımına İlişkin Görüş Formu: Araştırmacılar tarafından hemşirelik öğrencilerin hemşirelik bakımında bilgisayar destekli bakım planı kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek için literatürden doğrultusunda oluşturulmuştur (14,22,23).

Form aşağıda belirtilen üç açık uçlu sorudan oluşmaktadır:

1. Bilgisayar destekli bakım planı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Sizce bilgisayar destekli bakım planı kullanımının avantajları nelerdir?
3. Sizce bilgisayar destekli bakım planı kullanımının dezavantajları nelerdir?

Verilerin Toplama Süreci

Araştırma 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Döneminde (Mart-Haziran 2020) gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı ve süreci ile ilgili bilgi verildikten sonra araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere veri toplama formları yüz yüze uygulanarak veriler toplanmıştır. Veri toplama süreci her öğrenci için yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler bilgisayar ortamında SPSS 24.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nicel veriler sayı (n), ortalama (minimum-maksimum), frekans (yüzde) şeklinde sunulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılım gösteren ölçek puanlarının ikili gruplar arasında karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, üç ya da daha fazla grup arasında karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen ölçek puanlarının karşılaştırılmasında ise Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi sonrası anlamlı fark tespit edilen gruplar arasında post hoc analizler Mann Whitney U testi ile yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha ile analiz edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından

okunmuş ve metin haline getirilmiştir. MAXQDA yazılımı kullanılarak kodlar oluşturulmuş ve kodların betimsel analizleri (frekans) yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve bilişim teknolojilerini kullandıklarına yönelik bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır. Öğrencilerin %82.4’ü kadın olup, çoğunluğu (%58.8) 2. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %46.5’i bilgisayar ve mobil teknolojileri iyi düzeyde kullandığını ve %66.9’u kendi çabasıyla bilgisayar kullanmayı öğrendiğini belirtmiştir. Öğrencilerin bilgisayar/mobil teknolojileri temel kullanım amaçları iletişim (%23.5), sosyal ağlar (%20.1), bilgi arama (%19.9), eğlence (%19.1) ve eğitim (%17.4) olarak sıralanmaktadır. Öğrencilerin %66.7’si klinikte bilgisayar kullandığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %63.9’unun teknolojiyi yakından takip ettiği bulunmuştur. En sık kullanılan bilgi arama kaynağının internet (%65.3) olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ve bilgisayar kullanım durumları (n=357).

Tanıtıcı Özellikler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	294	82.4
	Erkek	63	17.6
Sınıf	2.sınıf	210	58.8
	3.sınıf	147	41.2
Bilgisayar ve mobil teknolojileri kullanma düzeyi	Çok iyi	61	17.1
	İyi	166	46.5
	Orta	126	35.3
	Kötü	4	1.1
Bilgisayar kullanmayı öğrendiği yer	Kendi çabasıyla	239	66.9
	Okulda	108	30.3
	Bilgisayar kursu	6	1.7
	Diğer	4	1.1
Bilgisayar/mobil teknolojileri temel kullanma amacı*	İletişim	242	23.4
	Sosyal ağlar	208	20.1
	Bilgi arama	206	19.9
	Eğlence	198	19.1
	Eğitim	180	17.4
Klinikte bilgisayar kullanma durumu	Kullanırım	238	66.7
	Kullanmam	119	33.3
Klinikte bilgisayar kullanma nedeni	Servis kayıtları	115	32.2
	Hemşirelik kayıtları	155	43.4
	Bilgi tarama	133	37.3
	Laboratuvar sonucu alma	121	33.9
Teknolojiyi yakından takip eder misiniz?	Evet	228	63.9
	Hayır	129	36.1
En sık kullanılan bilgi arama kaynağı*	İnternet	322	65.3
	Sosyal ortamlar (sosyal ağlar)	94	19.1
	Kitap ya da dergi	42	8.5
	Geleneksel kitle iletişim araçları (Televizyon, radyo, gazete vb.)	35	7.1

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Öğrencilerin Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (SBBKYTÖ) toplam puanı 13.13 ± 8.98 olup, bu değer öğrencilerin çeşitli bilgisayar programlarını kullanma yeteneği konusunda kendilerinden emin oldukları ve sağlık bakımında

bilgisayar kullanımına olumlu bakış açıları olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin %45.7'sinin Grup 4 ve %43.7'sinin Grup 5'te yer aldığı saptanmıştır (Tablo 2). Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı ile bilgisayar ve mobil teknoloji kullanma düzeyi (KW= 80.610, p=0.000) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu farkın çok iyi ve iyi, çok iyi ve orta, iyi ve orta gruplarından kaynaklandığı belirlenmiştir. SBBKYTÖ puan ortalamasının klinikte bilgisayar kullanma (t= 3.524, p=0.000) ve teknolojiyi yakından takip etme durumlarına göre (t= 6.664, p=0.000) farklılık gösterdiği saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 2. Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (SBBKYTÖ) Toplam Puanlarının Değerlendirilmesi (n=357).

SBBKYTÖ	n	%
Grup 1	1	0.3
Grup 2	2	0.6
Grup 3	5	1.4
Grup 4	163	45.7
Grup 5	156	43.7
Grup 6	30	8.0
SBBKYTÖ Toplam Puan	13.13±8.98 (min=-17- max=38)	

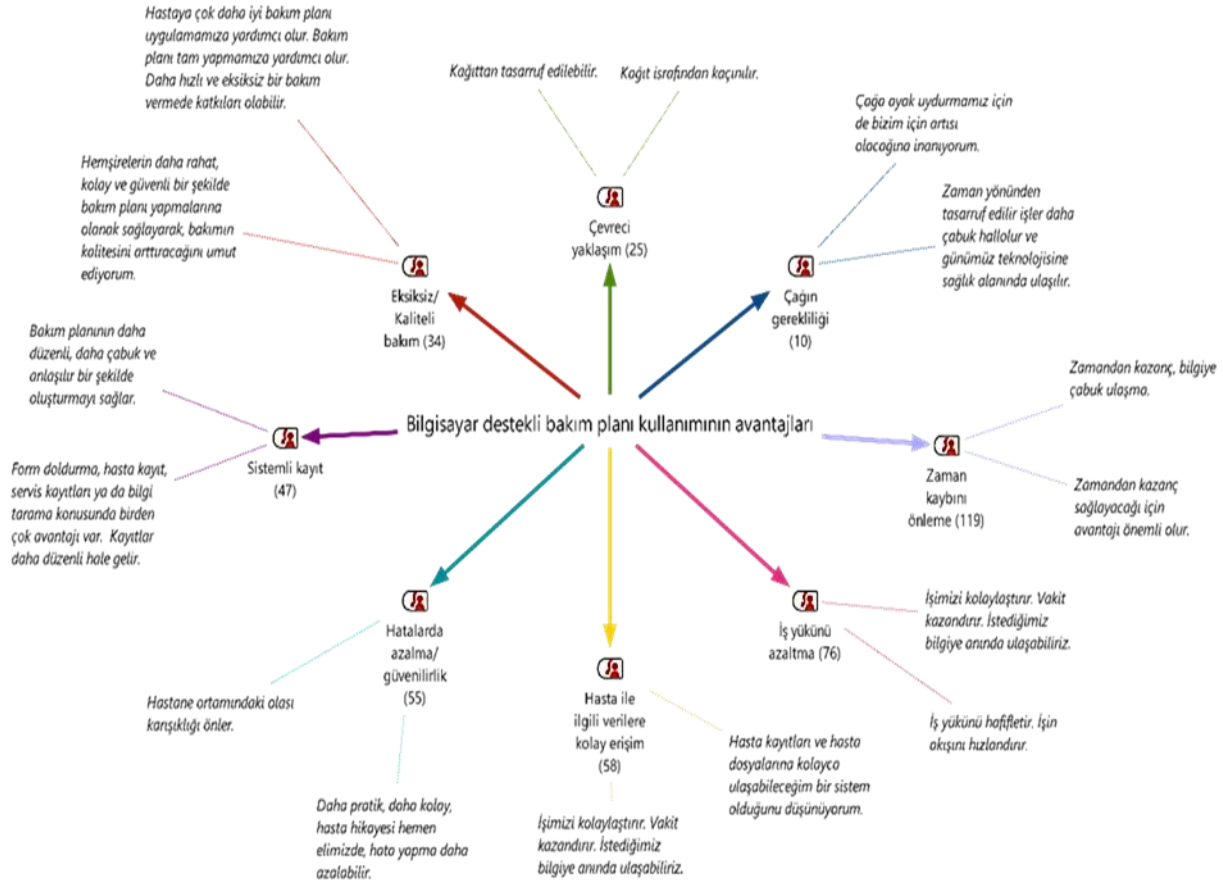
Tablo 3. Öğrencilerin bilgisayar kullanma durumları ile Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=357).

SBBKYTÖ Puanları			
Öğrencilerin Bilgisayar Kullanma Durumları	X±SD	Test değeri	
Bilgisayar ve mobil teknoloji kullanma düzeyi	Çok iyi ^a	20.52±11.58	
	İyi ^b	13.92±7.31	KW=80.610 p=0.000 a>b a>c b>c
	Orta ^c	8.7±6.71	
	Kötü ^d	13.13±8.98	
Bilgisayar kullanmayı öğrendiği yer	Okul	11.63±8.61	
	Kendi çabası	13.65±9.15	F=2.440 p=0.64
	Bilgisayar kursu	14.00±5.09	
	Diğer	21.37±5.66	
Klinikte bilgisayar kullanma durumu	Evet	14.30±8.75	
	Hayır	10.80±9.01	
Teknolojiyi yakından takip etme	Evet	15.38±9.23	t=6.664 p=0.000
	Hayır	9.10±6.94	

KW: Kruskall Wallis H, F:Tek yönlü varyans analizi, t:Bağımsız örneklem t testi

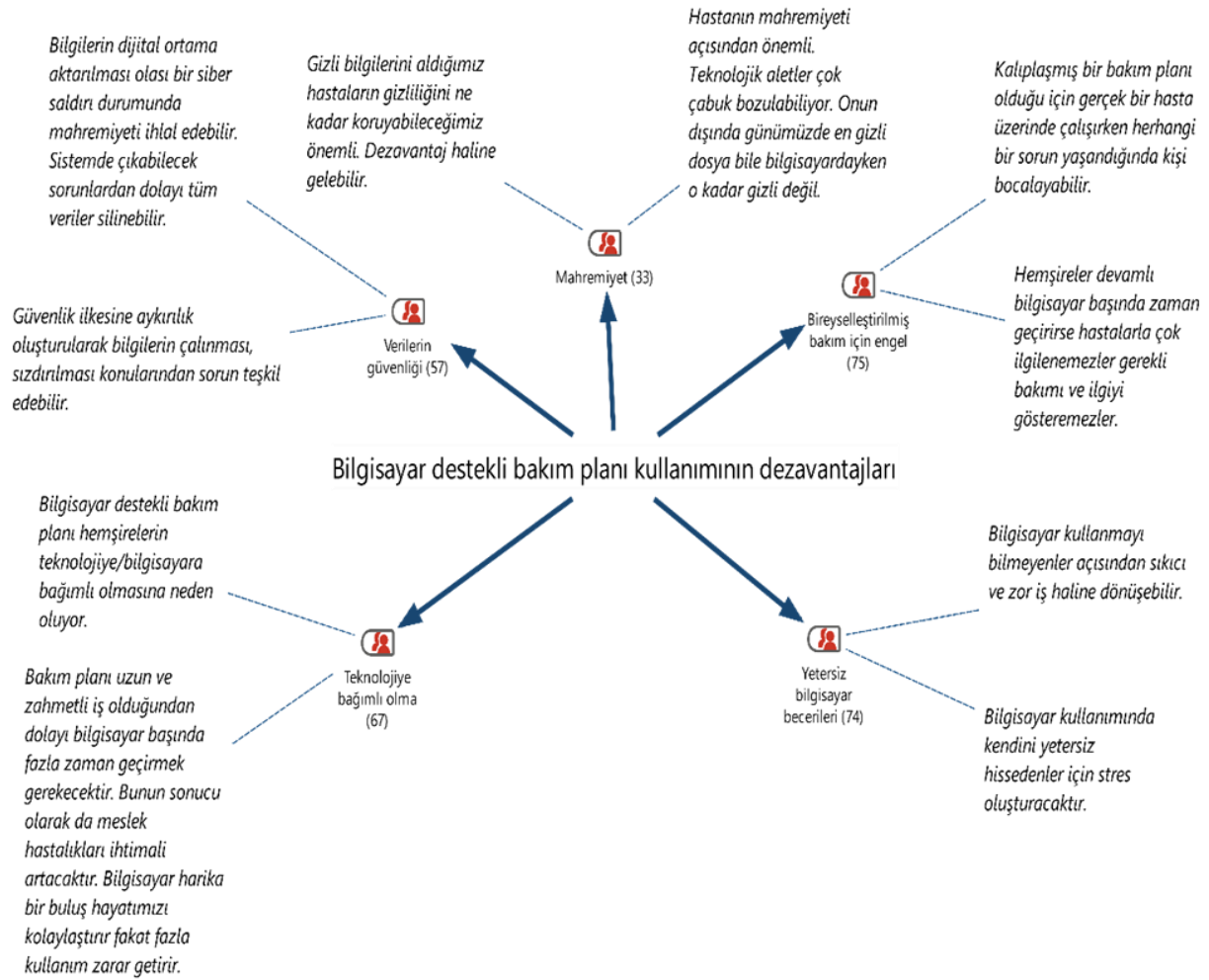
Bilgisayar destekli bakım planının avantajları teması altında oluşturulan kodlar ve kodlar ile ilgili alıntılar Şekil 1'de verilmiştir. Öğrencilerin bilgisayar destekli bakım planı

kullanımının avantajları sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, zaman kaybını önleme (f=119, %28.1), iş yükünü azaltma (f=76, %17.9), hasta ile ilgili verilere kolay erişim (f=58, %13.7), hatalarda azalma/güvenilirlik kodlarının (f=55, %13.0) ön plana çıktığı görülmektedir. Sistemli kayıt (f=47, %11.08), eksiksiz/kaliteli bakım (f=34, %8.02), çevreci yaklaşım (f=25, %5.9) ve çağa ayak uydurma (f=10, %2.36) bilgisayar destekli bakım planının avantajları olarak öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Şekil 1. Öğrencilerin bilgisayar destekli bakım planı kullanımının avantajlarına verilen yanıtların analizi

Bilgisayar destekli bakım planının dezavantajları teması altında oluşturulan kodlar ve kodlar ile ilgili alıntılar Şekil 2’de sunulmuştur. Bu tema altında oluşturulan kodların dağılımına bakıldığında bireyselleştirilmiş bakım için engel (f=75, %24.5), yetersiz bilgisayar becerileri (f=74, %24.2) ve teknolojiye bağımlı olma (f=67, %21.9) kodları öne çıkmakla birlikte, araştırmaya katılan öğrenciler verilerin güvenliği (f=57, %18.6) ve mahremiyeti (f=33, %10.8) bilgisayar destekli bakım planı kullanımının dezavantajları olarak belirtmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin bilgisayar destekli bakım planı kullanımının dezavantajlarına en sık verilen yanıtları

4. TARTIŞMA

Sağlık bakım hizmetlerinde teknoloji kullanımı bakım kalitesi, bakım için ayrılan süre, bilgiye ulaşma ve bilginin uygun/planlı şekilde kullanılmasına katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda sağlık alanında etkin olarak görev alan hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yeniliklere açık ve hemşirelik uygulamalarında bilgisayar ve mobil teknolojileri kullanabilir olması beklenmektedir (14,17-20). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğin gelişimine katkı sağlayacak teknolojik ve bilişim alanında rol ve sorumluluklarının kazanılmasında bu alana yönelik bilgi, tutum ve becerilerinin incelenmesi gerekmektedir. Saray ve Ünsal'ın çalışmasında (2020) hemşirelerin en fazla kullandıkları teknolojik cihaz bilgisayar olarak saptanmıştır (24). Bu çalışmanın sonuçları hemşirelik öğrencilerinin sağlık alanında bilgisayar kullanımına yönelik tutumlarını içermektedir.

Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin çoğu bilgisayar kullanmayı kendi çabalarıyla öğrendiklerini ifade etmiş ve %46.5'i bilgisayar ve mobil teknolojileri kullanma düzeylerini iyi olarak tanımlamıştır. Bu bulgu ile benzer olarak yapılan diğer çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin iyi düzeyde bilgisayar kullanabildiği belirlenmiştir (19,23). Günümüzde üniversitede eğitim gören öğrencilerin büyük çoğunluğu 2000 yılı ve sonrasında doğmuştur. Prensky tarafından dijital yerli olarak adlandırılan bu öğrenciler teknolojik

gelişmelere uyum sağlamakta, tüm günlük işlerini teknoloji aracılığıyla yürütmekte ve teknolojiyi rahat bir şekilde kullanabilmektedir (12,25). Buradan hareketle öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilgisayar kullanma düzeylerini iyi ve çok iyi olarak tanımlaması ve bilgisayar kullanmayı kendi çabasıyla öğrenmesi dijital yerli öğrencilerden beklenen davranışlar arasında yer almaktadır.

Çalışmada öğrencilerin bilgisayar ve mobil teknolojileri en fazla iletişim (%23.5) ve en az eğitim (%17.4) amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Bu sonuçlara paralel olarak; Kardeş Özdemir ve Karakaya'nın (2017) hemşirelerde yaptığı çalışmasında, bilgisayarı çoğunlukla internette güncel olayları takip etme, sosyal ağlardan yararlanma ve en az eğitim amaçlı olarak kullandıkları belirlenmiştir (18). Terkes ve ark.'nın (2019) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin teknolojiyi kullanma amaçları sosyal paylaşımlar (%88.6), profesyonel gelişim (%60.4) ve sağlıkla ilgili bilgiye ulaşma (%59.8) olarak sıralanmıştır (4). Bu bulgular ülkemizde özellikle genç bireyler tarafından sosyal medya ve internetin aktif olarak kullanılmasının bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda bilgisayar ve mobil teknolojilerin hemşirelik eğitime entegrasyonu ile öğrencilerin eğitim amaçlı internet ve bilgisayar kullanımlarının artırılabilirliği öngörülmektedir. Günümüzde üniversite çağındaki bireyler arasında popüler olan sosyal ağların eğitim kurumları tarafından da kullanılması, bu ağlar aracılığı ile öğrencilerle etkileşimde bulunmaları, eğitim ile ilgili içeriklerin internet aracılığı ile çevirim içi olarak paylaşılması mobil teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımını teşvik etmektedir. Ayrıca erken yaştan itibaren sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımına yönelik davranışların kazandırılması ile internet ve bilgisayarların eğitim amaçlı kullanımının desteklenebileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (n=238, % 66.7) klinikte bilgisayar kullandıklarını ifade etmiştir. Çalışmamızda öğrenciler klinikte bilgisayarı en fazla hemşirelik kayıtlarını incelemek ve bilgi taraması yapmak için kullandıklarını bildirmiştir. Yapılan çalışmalar klinikte hemşirelerin laboratuvar sonucu alma, ilaç takibi, malzeme istemi, hasta bakım planı oluşturma ve hemşirelik uygulamalarının kayıt edilmesi amacıyla sıklıkla bilgisayar ve bilişim teknolojilerini kullandıklarını ortaya koymaktadır (18,21). Özellikle günümüzde elektronik hasta kayıtlarının kullanılması klinik uygulamaları sırasında öğrencilerin hasta ile ilgili bilgilere ulaşması için bilgisayar kullanımını gerektirmektedir (2,26). Hasta ile ilgili bilgilere ulaşmanın yanı sıra hemşirelik öğrencileri klinikte uygulamalar ile ilgili bilgiye ulaşma, ilaç bilgisi ve bakımı planlamada bilgisayar, kişisel dijital yardımcılar ve akıllı telefonları kullanmaktadır (4,7,27). O'Connor ve Andrews'un çalışmasında (2018) klinik uygulamada öğrenmeyi desteklemek için akıllı telefon uygulaması kullanıp kullanmadığına yanıt veren öğrencilerin çoğunluğunun (%52, n=103) hayır yanıtını verdiği ancak son sınıf hemşirelik öğrencilerinin eğitim uygulamalarında mobil teknolojiyi birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre daha fazla kullandıkları bulunmuştur (7). Sheikhtaheri ve Kermani'nin (2018) çalışmasında hemşirelik öğrencileri tarafından yaygın olarak kullanılan uygulamalar arasında tıbbi sözlük, ilaç uygulamaları, anatomi atlası ve hemşirelik bakım rehberlerinin olduğu saptanmıştır (27). Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun akıllı telefon kullandığı (4,28) ve %93.1'inin teknolojik araçları günde bir saatten fazla kullandığı saptanmıştır (4). Bu doğrultuda teknolojinin hemşirelik eğitime entegre edilmesi ile hemşirelik bakımının daha erken sürede planlanması, bakım sonuçlarının takibini kolaylaştırması ve zamanın etkili kullanımını

sağlayan teknolojik araçların kullanılmasının kaliteli hasta bakımını destekleyeceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin yarısından fazlası teknolojiyi yakın takip ettiklerini (n=228, %63.9) ifade etmiştir. Türkiye'deki gençlerin internet, akıllı telefonlar ve sosyal medya hesaplarını aktif olarak kullandığı görülmektedir (16). Farklı yaş, cinsiyet ve ekonomik duruma sahip bireylerin sosyal medya aracılığıyla iletişim ve etkileşimleri popüler kültürü şekillendirmektedir. Gençlik döneminde, ailenin kişi üzerindeki etkisinin azalması ile birlikte popüler kültür etkisi artmaktadır. Popüler kültürü oluşturan televizyon, internet, modanın gençler üzerindeki etkisi ile öğrenciler internette kendilerine yer edinmeye, popüler olanı tercih etmeye ve davranışlarını popüler kültüre göre şekillendirmeye yönelmektedir (29,30). Dolayısıyla popüler kültürün öğrencilerin teknoloji ve teknoloji kullanımına yönelik düşünce ve tutumlarını etkilediği söylenebilir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği Toplam puan ortalaması 13.13 ± 8.98 olarak bulunmuştur. Toplam puan ortalamasına göre öğrencilerin çoğunluğu Grup 4 ve Grup 5'te yer almaktadır. Seçir ve Karabağ Aydın'ın çalışmasında da (2021) hemşirelik öğrencilerinin SBBKYTÖ puan ortalamaları orta düzeyde ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun grup 4'te (%64.7) olduğu bildirilmiştir (31). Baybek ve ark.'nın (2020) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin SBBKYTÖ puan ortalamaları 10.42 ± 13.62 olarak bulunmuş olup, öğrencilerin çoğunluğunun çalışmamız ile benzer olarak Grup 4 (%38.7) ve Grup 5'te (%36.0) toplandığı saptanmıştır (32). Gürdaş Topkaya ve Kaya'nın (2015) hemşirelerde yaptığı çalışmada SBBKYTÖ toplam ortalama puanı 15.18 ± 10.94 ; Tiryaki, Zengin ve Çınar'ın (2018) çalışmasında hemşirelerin toplam ölçek puanı 16.7 ± 7.63 olarak bulunmuştur (33,34). Atay, Arıkan, Yılmaz, Aslantürk ve Uzun'un (2014) hemşirelik ve ebek öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da öğrencilerin % 45.3'ünün Grup 5'te yer aldıkları saptanmıştır (35). Özen, Yazıcıoğlu ve Çınar'ın (2017) hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları çalışmalarında SBBKYTÖ toplam puanı 10.73 ± 9.98 olarak bulunmuş olup, öğrencilerin büyük çoğunluğunun Grup 4'te olduğu belirlenmiştir (19). Terkes ve ark.'nın (2019) çalışmasında da benzer olarak hemşirelik öğrencilerinin teknolojiye yönelik tutumları ortalamanın üzerinde bulunmuştur (4). Yapılan çalışmalar ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakım sisteminde bilgisayar kullanımına yönelik olumlu tutum sergilediklerini göstermektedir. Buna göre; öğrencilerin bilgisayar programlarını kullanma konusunda kendilerini rahat ve güvende hissettikleri, toplumun gelişimi için bilgisayar kullanımının yararlı olacağı ve sağlık bakımında bilgisayar kullanımına olumlu ve istekli oldukları bulunmuştur. Bu sonucun çalışmanın yapıldığı üniversitenin lisans eğitim müfredatının birinci yarıyılında yer alan Bilgisayar Uygulamaları ve Bilgiye Ulaşma derslerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalaması ile bilgisayar ve mobil teknoloji kullanma düzeyi, klinikte bilgisayar kullanma, teknolojiyi yakından takip etme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 3). Çalışma sonucu ile benzer olarak Özen ve ark.'nın (2017) çalışmasında da iyi düzeyde bilgisayar kullananların SBBKYTÖ toplam puan ortalamalarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur (19). Seçir ve Karabağ Aydın'ın (2021) çalışmasında da bilgi kaynaklarına erişim, bilgi/haber/güncel kaynakları takip etme, e-mail ve sosyal medya kullanımı ve ödev hazırlamak için bilgisayar kullandığını belirten öğrencilerin SBBKYTÖ toplam puan

ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (31). Gonen, Sharon, Offir ve Lev-Ari'nin (2014) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin öz-yeterlilikleri ve yenilikçi olma durumları ile bilgisayar kullanımına yönelik tutumları arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur (22). Hassona, Ali ve Nageeb'in (2019) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin yaşı, cinsiyeti, bilgisayar eğitimi süresi ve aldığı yer ve öğrencilerin bilgisayara yönelik özyeterlilikleri ile sağlık alanında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki saptanmıştır (36).

Bu çalışmada öğrencilere bilgisayar destekli bakım planı kullanmanın avantajları sorulduğunda zaman kaybını önleyebileceğini, iş yükünü azaltacağını, hasta ile ilgili verilere kolay erişim sağlayacağını, hata yapma oranını azaltacağını, sistemli kayıt tutulmasını sağlayacağını belirtmişlerdir. Drummond ve Simpson'un (2017) çalışmasında da benzer şekilde elektronik bakım planlarının hemşirelere zaman kazandırdığını ancak kullanılan elektronik sağlık sisteminin yetersiz olması nedeniyle işlevsel olmadığı bildirilmiştir (37). Bir başka çalışmada ise bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak hemşireler elektronik ortamda hemşirelik bakım planının oluşturulmasının çok fazla zaman alması nedeniyle hasta ve yakınlarıyla geçirilen zamandan kısıtlamak durumunda kaldıklarını bildirmiştir (38). Bu çalışmada öğrenciler bilgisayar destekli bakım planı kullanmanın dezavantajlarına ilişkin görüşlerinde; bireyselleştirilmiş bakım planı için engel oluşturacağını, yetersiz bilgisayar becerileri olanlar için uygun olmayacağını, teknoloji bağımlılığı oluşturacağını, verilerin güvenliğine ilişkin sorun teşkil edebileceğini, hastanın mahremiyetine ilişkin problem yaratabileceğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Finlandiya'da hemşireler ile yapılan bir çalışmada elektronik sağlık kayıtlarının güvenilirliğinin düşük olması, kullanıcı dostu olmaması ve hemşirelik bakımına uyarlamaya yeterli olmaması nedenleriyle hemşirelerin bilgisayar destekli sağlık bakım sistemlerini aktif olarak kullanamadıklarını ve çok fazla zaman kaybı yaşadıklarını belirtilmiştir (38).

Günümüzde etkili hasta bakımının bir bileşeni haline gelen elektronik hasta kayıtlarının kullanımı konusunda hemşirelerin yetkin olma gerekliliği, hemşirelik eğitimini hemşirelik öğrencilerinin teknoloji becerilerini geliştirmeye yöneltmektedir (39). Mallort ve ark.'nın çalışmasında hemşirelik öğrencileri klinik uygulamada elektronik hasta kayıtlarına erişim ve kayıtları kullanma konusunda kendini hazır/güven hissetmediğini bildirmiş (40), Babele ve ark. (2021) çalışmasında ise sağlık çalışanlarının bilgisayar eğitimi alma durumu ve bilgisayar okuryazarlığı ile elektronik hasta kayıtlarına ilişkin bilgi düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (41). Bandura, bireyin bir davranış veya görev için başarı sağlamaya olan inancının veya güvenin/öz yeterliliğinin, performans, kalıcılık ve davranışlar üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır (42). Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik olumlu tutumlarının klinikte bilgisayar ve mobil teknolojilerin kullanımına yönelik öz yeterliliklerine ve teknoloji ile ilişkili davranışlarına olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz sağlık bakım ortamları hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin, bilgisayar ve elektronik kaynaklardan sağlık bilgilerini bulma, anlama, kullanma ve kazanılan bilgileri sağlık sorunlarının çözümünde kullanabilme davranışını amaçlayan bilgi ve becerilere sahip

olmalarını gerektirmektedir. Eğitimciler teknoloji ile zenginleşen sağlık bakımında etkin rol alan gelecekteki hemşireleri bilgisayar kullanımının yanı sıra güncel teknolojik uygulamalar ve hemşirelik bilişimi için de hazırlamalıdır. Bu doğrultuda öğrencilerin bu alanda bilgi düzeylerinin yanı sıra sağlık bakımında bilgisayar ve teknoloji kullanımına ilişkin inanç ve tutumlarının da değerlendirilerek hemşirelik eğitim programlarında bilgisayar ve teknoloji kullanımına yönelik becerilerin artırılması ve mevcut hemşirelik müfredatlarının hemşirelik bilişimi dahil edilerek yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın verileri sadece bir Devlet Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerden elde edildiği için araştırma sonuçları bu öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Düzce Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan yazılı izin (Karar no:2020/35) alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olup, araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı onam alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada yazarların çıkar çatışması durumları yoktur.

KAYNAKLAR

1. Gonen, A., Sharon, D., Lev-Ari, L., Strauss, E., & Segev, R. (2016). The impact of nursing students' cultural diversity on the intention and attitudes toward the use of information technology. *J Transcult Nurs*, 27(3), 302-310.
2. Uysal, H., Yıldız, M., Dinçer, M., & Eybek, Z. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar ve bilişim teknolojileri hakkındaki farkındalıklarının değerlendirilmesi. *JAREN*, 3(3), 153-162.
3. Senyuva, E., & Kaya, H. (2013). Metaphors for the Internet Used by Nursing Students in Turkey: A Qualitative Research. *Eurasian Journal of Educational Research*, 50, 87-106.
4. Terkes, N., Celik, F., & Bektas, H. (2019). Determination of nursing students' attitudes towards the use of technology. *Jpn J Nurs Sci*, 16(1), 17-24.
5. Gündoğdu, H., Erol, F., Tanrikulu, F., Filiz, N. Y., Kuzgun, H., & Dikmen, Y. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(1), 441-450.
6. Tubaişat, A., Aljezawi, M. E., Al-Rawajfah, O. M., Habiballah, L., & Akhu-Zaheya, L. M. (2016). Exploring changes in nursing students' attitudes towards the use of technology: A four-wave longitudinal panel study. *Nurse Educ Today*, 38, 101-106.
7. O'Connor, S., & Andrews, T. (2018). Smartphones and mobile applications (apps) in clinical nursing education: a student perspective. *Nurse Educ Today*, 69, 172-178.

8. Vijayalakshmi, P., & Math, S.B. (2013). Response and attitudes of undergraduate nursing students towards computers in health care. *Canadian Journal of Nursing Informatics*, 8(3-4), 1-9.
9. American Nurses Association. (2008). *Scope and Standards of Nursing Informatics Practice*. Washington, DC: American Nurses Publishing.
10. Bakken, S., Jia, H., Chen, E. S., Choi, J., John, R. M., Lee, N. J. et al. (2014). The effect of a mobile health decision support system on diagnosis and management of obesity, tobacco use, and depression in adults and children. *J Nurse Pract*, 10(10), 774-780.
11. Quality and Safety Education in Nursing [QSEN]. Graduate QSEN Competencies. 2012. <https://qsen.org/competencies/graduate-ksas/#informatics>. (Erişim tarihi: 20 Aralık 2020).
12. Prensky M. (2001). *Digital game-based learning*. New York: McGraw-Hill.
13. George, T. P., & DeCristofaro, C. (2016). Use of smartphones with undergraduate nursing students. *Journal of Nursing Education*, 55(7), 411-415.
14. Doyle, G. J., Garrett, B., & Currie, L. M. (2014). Integrating mobile devices into nursing curricula: Opportunities for implementation using Rogers' Diffusion of Innovation model. *Nurse Educ Today*, 34(5), 775-782.
15. Grabowsky, A. (2015). Smartphone use to answer clinical questions: A descriptive study of APNs. *Med Ref Serv Q*, 34(2), 135-148.
16. Digital 2021: Turkey. Erişim Adresi: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-Turkey> (Erişim Tarihi: 24.12.2021)
17. Bodur, G. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik (inovasyon) düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 139-148.
18. Kardaş Özdemir, F., & Karakaya, G. (2017). Hemşirelerin bilgisayar ve bilişim teknolojilerini kullanma durumları. *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 27(2), 126-130.
19. Özen, N., Yazıcıoğlu, İ., & Çınar, F. İ. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları ile klinik karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(2), 112-118.
20. Şahin, E., Yavan, T., Demirhan, M., Aydın, M., & Yeşilçınar, İ. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(22), 193-202.
21. Kaya, N., Aştı, T., Kaya, H., & Kaçar G.Y. (2008). Hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 16(62), 83-89.
22. Gonen, A., Sharon, D., Offir, A., & Lev-Ari, L. (2014). How to enhance nursing students' intention to use information technology: the first step before integrating it in nursing curriculum. *Comput Inform Nurs*, 32(6), 286-293.
23. Karadağlı, F., & Genç, A. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarında bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3, 260-274.
24. Saray, H., & Ünsal, H. (2020). Hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 423-429.
25. Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 11-23.

26. Gaumer, G. L., Koeniger-Donohue, R., Friel, C., & Sudbay, M. B. (2007). Use of information technology by advanced practice nurses. *Comput Inform Nurs*, 25(6), 344-352.
27. Sheikhtaheri, A., Kermani, F. (2018). Use of mobile apps among medical and nursing students in Iran. *Studies in Health Technology and Informatics*, 248, 33–39.
28. Semerci, R., & Kostak, M. A. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin akıllı telefon kullanım özelliklerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(1), 8-16.
29. Karaduman, N. (2017). Popüler kültürün oluşmasında ve aktarılmasında sosyal medyanın rolü. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(43), 113-133.
30. Özgan, H., Arslan, M. C., & Kara, M. (2014). Popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 58(58), 469-484.
31. Seçir, M., & Aydın, A. K. (2021). Determining the relation between nursing students' problem-solving skills and attitudes toward computer use in health care: A comparative study. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(4), 743-752.
32. Baybek, H., Kıvrak, A., Tozak Yıldız, H., & Çiftçi, M. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Tıp Dergisi*, 4(1), 13-20.
33. Gürdaş Topkaya, S., & Kaya, N. (2015). Nurses' computer literacy and attitudes towards the use of computers in health care. *International Journal of Nursing Practice*, 21, 141-149.
34. Tiryaki, Ö., Zengin, H., & Çınar, N. (2018). Pediatri hemşirelerinin sağlık bakımında bilgisayar kullanımına yönelik tutumları: Sakarya örneği. *Journal of Human Rhythm*, 4(3), 158-164.
35. Atay, S., Arıkan, D., Yılmaz, F., Aslantürk, N., & Uzun, A. (2014). Nursing and midwifery students' attitudes to computer use in healthcare. *Nursing Practice Today*, 1(3), 147-154.
36. Hassona, F.M., Ali, A.Z.F., & Nageeb, S.M. (2019). Nursing students' computer self-efficacy and attitudes toward its use in the health care setting: A comparative study. *Evidence-based Nursing Research*, 1(4), 74-82.
37. Drummond, C., & Simpson, A. (2017). 'Who's actually gonna read this?' An evaluation of staff experiences of the value of information contained in written care plans in supporting care in three different dementia care settings. *J Psychiatr Ment Health Nurs*, 24(6), 377–386.
38. Vehko, T., Hyppönen, H., Puttonen, S., Kujala, S., Ketola, E., Tuukkanen, J. et al. (2019). Experienced time pressure and stress: electronic health records usability and information technology competence play a role. *BMC Med Inform Decis Mak*, 19(1), 1-9.
39. Zaman, N., Goldberg, D.M., Kelly, S., Russell, R.S., & Drye, S.L. (2021). The relationship between nurses' training and perceptions of electronic documentation systems. *Nurs Rep*, 11, 12–27.
40. Mollart, L., Newell, R., Noble, D., Geale, S., Norton, C., & O'Brien, A. (2021). Nursing undergraduates' perception of preparedness using patient electronic medical records in clinical practice. *Aust J Adv Nurs*, 38(2).
41. Babale, S. M. A., Taiwo, H. A., Olasinde, A. A., & Joshua, I. (2021). Knowledge, attitude and perception of healthcare workers on use of electronic medical records in Ahmadu Bello University Teaching Hospital, Zaria, Kaduna, Kaduna State Northwest Nigeria. *Journal of Medical and Basic Scientific Research*, 2(1), 1-12.
42. Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. (26.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.